

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

Допущено до захисту
Завідувач кафедри бухгалтерського
обліку, аналізу та аудиту

(підпис)
« ____ » _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва освітньої програми)

на тему «Облік і аудит нематеріальних активів: діючий стан і напрямки
удосконалення на прикладі ТОВ «Сільпо-Фуд»
(назва теми)

Виконавець:

Студентка ЦЗВФН

Кващук Ганна Дмитрівна

(Прізвище, і'мя, по-батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Лоханова Наталія Олексіївна

(Прізвище, і'мя, по-батькові)

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ЗА ВИМОГАМИ МСБО 38 «НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ»	6
1.1. Нематеріальні активи як об'єкт обліку, їх класифікація, порядок визнання та оцінки.....	6
1.2. Облік руху нематеріальних активів.....	13
1.3. Порядок нарахування амортизації нематеріальних активів.....	18
1.4. Дискусійні питання обліку нематеріальних активів.....	22
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА ПРАКТИКА ОБЛІКУ І АНАЛІЗ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У ТОВ «СІЛЬПО-ФУД»	27
2.1. Загальна характеристика ТОВ «Сільпо-Фуд».....	27
2.2. Діюча система обліку нематеріальних активів на підприємстві.....	29
2.3. Аналіз стану, динаміки і ефективності використання нематеріальних активів у ТОВ «Сільпо- Фуд».....	34
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ	47
3.1. Завдання і джерела перевірки нематеріальних активів.....	47
3.2. Оцінка системи внутрішнього контролю нематеріальних активів на підприємстві.....	49
3.3. Методика перевірки нематеріальних активів під час аудиту.....	56
ВИСНОВКИ	65
Список використаних джерел	72

ВСТУП

Актуальність теми. Нематеріальні активи є важливим об'єктом фінансової звітності більшості компаній світу.

У сучасних умовах підприємства широко використовують нематеріальні активи для всіх сфер власної діяльності, зокрема, це стосується ліцензій, авторських прав, прав на використання майна, земельних і природних ресурсів, прав на технологічні рішення (ноу-хау) тощо.

Підприємства, завдяки використанню нематеріальних активів суттєво збільшують свою вартість, а отже, важливо налагодити їх якісний облік.

Проблеми обліку і аудиту нематеріальних активів широко досліджуються в науковій літературі такими авторами, як: Голов С.Ф., Легенчук С.В., Федорова І.В., Яцунська О.С. та іншими. Між тим, ряд питань продовжує залишатися спірними і невирішеними.

Через це необхідність організації ефективної системи бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту нематеріальних активів виходить на перший план, а отже, тема носить актуальний характер.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в тому, щоб дослідити теоретичні і практичні питання обліку, аналізу і аудиту нематеріальних активів на прикладі ТОВ «Сільпо-Фуд».

Завдання дослідження складаються з наступного:

- дослідити суть нематеріальних активів, їх класифікацію, визнання і оцінку відповідно до вимог МСБО 38 з урахуванням того, що базове підприємство працює на підставі Концептуальної основи МСФЗ;
- вивчити методику обліку стану і руху нематеріальних активів у системі рахунків;
- дослідити особливості нарахування амортизації нематеріальних активів і відображення втрат від знецінення;

- критично проаналізувати дискусійні питання обліку нематеріальних активів у світовій обліковій практиці;
- надати загальну характеристику ТОВ «Сільпо-Фуд»;
- описати діючу практику обліку нематеріальних активів у ТОВ «Сільпо-Фуд»;
- проаналізувати стан, динаміку, ефективність використання нематеріальних активів у ТОВ «Сільпо-Фуд»;
- дослідити мету, завдання і джерела аудиту нематеріальних активів на підприємствах;
- оцінити систему внутрішнього контролю нематеріальних активів на підприємстві;
- розглянути методичні засади проведення аудиторської перевірки нематеріальних активів та інші.

Об'єктом дослідження є нематеріальні активи торговельного підприємства – ТОВ «Сільпо-Фуд».

Предметом дослідження є система обліку, аналізу і аудиту нематеріальних активів ТОВ «Сільпо-Фуд».

Методи дослідження. У роботі використані методи: індукції, дедукції, системний аналіз, порівняльний аналіз, графічні методи для ілюстрації результатів дослідження, аналітичні процедури стосовно оцінки показників нематеріальних активів у фінансовій звітності; тестування системи внутрішнього контролю нематеріальних активів та інші.

Інформаційну базу дослідження становлять сучасні нормативні джерела (МСФЗ, Закони України інші нормативно-правові акти), спеціальна економічна література вітчизняних і зарубіжних авторів, фінансова звітність і практичний матеріал ТОВ «Сільпо-Фуд», інша інформація з інформаційно-аналітичних систем: YouControl, OpenData, інформація з сайту ТОВ «Сільпо-Фуд» тощо.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст роботи викладено на 71 сторінці.

Список використаних джерел складається з 34 найменувань. У роботі міститься 11 таблиць, 7 рисунків, 2 додатки.

Апробація результатів дослідження. Рекомендації, що були сформульовані в ході проведення дослідження, доведені до відома управлінського персоналу ТОВ «Сільпо-Фуд» (одеська філія) і взяті ним до уваги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інформаційно-аналітична платформа YouControl. 2023. URL: https://youcontrol.com.ua/contractor/?type=last_year&id=6034009&tb=financial-statements (дата звернення: 01.12.2023).
2. Коба О. В. Визнання, ідентифікація та класифікація нематеріальних активів. Економіка і регіон. 2015. № 6. С. 136-142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrig_2015_6_26 (дата звернення: 01.12.2023).
3. Коломієць Т. В. Проблема ідентифікації інтелектуального капіталу підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. №3. – С. 317–322. URL: <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/67.pdf> (дата звернення: 01.12.2023).
4. Кузіна Р.В. Обліково–аналітичне забезпечення корпоративної звітності за МСФЗ. Облік і оподаткування: сучасний стан та перспективи розвитку: Монографія / за ред. Р. В. Кузіної. Харків: «Діса плюс», 2019. 200 с. С. 32-60.
5. Кузіна Р.В. Облік за міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) : галузевий аспект. Облік у галузях економіки: навчальний посібник / Р.В. Кузіна, Т.П. Добрунік, О.В. Радова, О.В. Обнявко, Н.П. Ілюхіна, О.Б. Негрі. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2017. С.409-474
6. Куцик П.О., Дрогобицький І.М., Плиса З.П., Скоп Х.І. Облікова концепція управління вартістю нематеріальних активів підприємства: монографія / П.О. Куцик, І.М. Дрогобицький, З.П. Плиса, Х.І. Скоп. Львів: Растр-7, 2016. 268 с.
7. Крутова А. С. Фінансове обґрунтування інноваційних проектів в обліку та звітності. Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. 2017. № 3. С. 38-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkh Nau_ekon_2017_3_7 (дата звернення: 01.12.2023).

8. Легенчук С.Ф. Проблемы бухгалтерского учета интеллектуального капитала в Украине в Smart-логистических системах. *Studia Universitatis Moldaviae*. 2019. № 7 (127). С. 176–180.

9. Легенчук С. Ф. Сучасні проблеми та напрями розвитку облікової оцінки нематеріальних активів. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2014. Вип. 3. С. 224-235. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2014_3_19 (дата звернення: 01.12.2023).

10. Літвінов О. С. Визначення сутності інтелектуального капіталу. *Modern Economics*. 2018. № 11(2018). С. 98-104. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V11\(2018\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V11(2018)-16) (дата звернення: 01.12.2023).

11. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2018). Офіційний сайт Аудиторської палати України. URL: apu.com.ua/msa (дата звернення: 01.12.2023).

12. Міжнародні стандарти фінансової звітності – теоретичні засади та практика впровадження в Україні : Монографія / За ред. Н.О. Лоханової. Харків: «Діса плюс», 2019. 234 с.

13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності. [Чинний від 01.01.2023]. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%201_ukr_2021.pdf (дата звернення: 01.12.2023).

14. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 (МСБО 38). Нематеріальні активи. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050#Text (дата звернення: 01.12.2023).

15. МСФО: вопросы применения. Практическое руководство в двух частях. М.: Альпина Паблишер, 2017. 2704 с.

16. Нестеренко О. О. Бінарна система оцінки інтелектуального капіталу в інтегрованій звітності. *Інтелект XXI*. 2018. № 2. С. 193-198. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/int_XXI_2018_2_42_9 (дата звернення: 01.12.2023).

17. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами : навч. посіб. / С. О. Кузнецова, І. Б. Чернікова. Х. : Видавництво «Лідер», 2016. 318 с.

18. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій суб'єктів малого підприємництва, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19.04.2001 р. № 186 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 01.12.2023).

19. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 із змінами і доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 01.12.2023).

20. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 01.12.2023).

21. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2258> (дата звернення 01.12.2023).

22. Реформування обліково-контрольної системи підприємств України за міжнародними стандартами : Монографія / За ред. Н.О. Лоханової. Харків: «Діса плюс», 2018. 220 с.

23. Семенова В. Г. Проблеми використання інтелектуальної власності в діяльності підприємств. Вісник соціально-економічних досліджень. 2014. Вип. 3. С. 164-169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2014_3_27 (дата звернення: 01.12.2023).

24. Скоп Х.І. Нематеріальні активи як об'єкт бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств. Інновації та традиції (21-23.08.2014). 2014. URL: <http://int-konf.org/082014/871-skop-h-nematerialn-aktivi-yak-obyekt-buhgalterskogo-oblku-vtchiznyanih-pdpriyemstv.html> (дата звернення: 01.12.2023).

25. Старко І. Є. Особливості організації управлінського контролю нематеріальних активів. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2016. Вип. 1. С. 134-137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2016_1_32 (дата звернення: 01.12.2023).

26. Фінансова звітність підприємств: Навчально-методичний посібник / С. В. Приймак, М. Т. Костишина, Д. В. Долбнєва. Львів: Ліга-Прес, 2016. 268 с.

27. Фінансова звітність ТОВ «Сільпо-Фуд» за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року зі Звітом Незалежного аудитора. URL : https://content.silpo.ua/uploads/2023/07/05/64a56f1b2f679.pdf?_ga=2.56748586.1685745512.1701442586-1517517817.1698934840 (дата звернення: 01.12.2023).

28. Форми первинних документів з обліку нематеріальних активів. Бухгалтер 911. 2022. Жовтень 2022. URL: <https://buhgalter911.com/uk/blanki/pervichnye/nematerialni-aktyvy/> (дата звернення: 01.12.2023).

29. Харченко Н.В., Грушак О.О. Порівняльний аналіз стандартів бухгалтерського обліку нематеріальних активів в Україні та зарубіжних країнах. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 23. С. 39-42.

30. Шевчук О. А. До питання оцінки та обліку нематеріальних активів у сучасних умовах. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2016. №3. URL: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/65727/61012> (дата звернення: 01.12.2023).

31. Школьник І.О. Фінансовий аналіз : Навчальний посібник. / За заг. ред. Школьник І. О. [І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін.] К.: «Центр учбової літератури», 2016. 368 с.

32. Ясишена В.В., Пилявець В.М. Методика аналізу нематеріальних активів підприємств. Інноваційна економіка. 2021. № 1-2. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/732/805> (дата звернення: 01.12.2023).

33. Ясишена В.В. Методологія та організація обліку нематеріальних активів. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня д-ра екон. наук: 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз і аудит (за видами економічної діяльності). Тернопіль, 2020. 40 с.

34. Яцунська О.С. Імплементация МСФЗ в Україні як чинник підвищення інвестиційної привабливості регіонів. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 8. С. 63-69.